

Marilena Șerban • Mădălina Vincene

Caiet pentru vacanța de iarnă

clasa a VII-a



Cuprins

Cum îți petreci vacanța de iarnă? (cuvântul autoarelor)	3
Arborele genealogic (joc de autocunoaștere)	4
Unitatea 1: Bunicii	5
<i>Volubilis</i> (fragment), de Simona Popescu	5
<i>Să îmbătrânim de-o probă</i> (fragment), de Marin Sorescu	6
<i>Bunica se pregătește să moară</i> (fragmente), de Anton Holban	9
<i>Juventus</i> (fragment), de Simona Popescu	22
<i>Înțelepți și naivi</i> (fragment), de Marius Chivu	22
<i>Odaia bunicului</i> , de Ion Pillat	25
<i>Extras din Mersul trenurilor</i>	28
<i>Scrisoare către bunica</i> , de Houleihel Sara-Amanda (elevă)	30
Unitatea 2: Părinții	33
<i>Matilda</i> (fragmente), de Roald Dahl	33
<i>Convenția Națiunilor Unite cu privire la Drepturile Copiilor</i> (fragmente)	42
<i>Mutarea accentului pe frunze</i> (fragment), de Adriana Bittel	46
<i>Exuvii</i> (fragmente), de Simona Popescu	50
<i>Băiușeii</i> (fragmente), de Filip Florian și Matei Florian	53
<i>Băiețușul din ochii mamei</i> (fragment), de Grigore Vieru	57
Fișă pentru evaluarea redactării textului narativ	62
Fișă pentru evaluarea redactării textului descriptiv	63
Fișă pentru evaluarea redactării textului argumentativ	64
Fișă de autoevaluare: Ce fel de cititor sunt?	65

Bunicii



Continuă enunțul de mai jos enumerând, timp de o jumătate de minut, tot ceea ce îți vine în minte în legătură cu tema.

Spui *bătrânețe* și-ți apar în minte tot felul:

.....

.....

.....

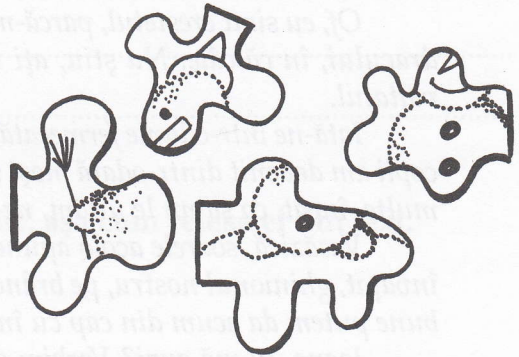
.....

.....

.....

.....

.....



Iată cum a continuat enunțul o scriitoare contemporană, Simona Popescu, într-un volum de eseuri numit *Volubilis*:

Spui „bătrânețe” și-ți apar în minte tot felul: bunicuți duiosi, rotofei din cartea de citire, bătrânei neajutorați din povestirile educative cu pionieri care-i ajută să traverseze strada, zgripturoaice, Babe-Cloaște, vrăjitoare rele și urâte, babe bisericoase cu basmale negre pe cap, [...] profesorii gaga, [...] regii bătrâni, caraghioși sau babele și moșii din basme care așteaptă zadarnic să li se nască un copil, [...] autoportretele de bătrânețe ale lui Rembrandt, capetele de bătrâni de Leonardo da Vinci [...]. Îți vin în minte figurile bătrânilor din azile, timizi ca niște copii și fragili, sau cei care stau la un colț de stradă așteptând, fără să ceară ceva; sau figurile doamnelor în vârstă, foste frumuseți, care nu vor să-și accepte urâtenia și-și dau cu pudră multă, cu fard de obraz violent, își vopsesc aiurea părul sau își creionează sprâncenele.



Tot un joc ne propune și Marin Sorescu în textul *Să îmbătrânim de-o probă, din volumul Unde fugim de-acasă?*

Hai să intrăm în această cetate, din pură curiozitate. Adică, pentru o zi, fiecare copil mic să-și fie lui însuși bunic.

Să-și spună povești și singur să-și dea, plin de gravitate, sfaturi, pe care tot el să le creadă, în taină, fleacuri.

Deci astăzi n-o să ne mai scapere pe niciun drum picioarele: stăm acasă și zicem că ne dor șalele.

Of, eu simt creștetul, parcă-mi cresc din el cuie, și mai am alt junghi tocmai la mama dracului, în călcâie. Nu știu, ați remarcat oftatul? Bătrânețea începe, așadar, odată cu vâitatul.

Iată-ne într-o lume fermecată, pe lângă care orice poveste pare seacă și adevărată. Din copii am devenit dintr-odată moși și strămoși și purtăm galoși. Am văzut în viață atât de multe, încât, ca să nu le uităm, ne-am făcut noduri în ridurile de pe frunte.

Vasăzică, soarele acolo apune și dincolo răsare, iar apa curge de la deal la vale. Am învățat, ghinionul nostru, pe brânci, de când eram țânci. De-aia la toate lucrurile rele sau bune putem da acum din cap cu înțelepciune.

Ioane, tu mă auzi? Vorbim cam tare, să zicem că suntem surzi. Ne-a rămas nasul numai pentru zile mari și trebuie să-i punem și lui ochelari. Pielea de pe mâini s-a cam bătucit și ne trebuie o pereche de ochelari și pentru pipăit. [...]

Totul e clar: când ești bătrân trebuie să mergi cu mașina sau cel puțin într-un car. Ești ca în vârful unui munte urcat, călcând piatră cu piatră și acum parcă te duci, unde ai treabă, cu munte cu tot odată. Face pentru greutatea asta măreață să trăiești o viață?

Dar ne-au intrat niște lacrimi în ochi și ne strâng, iar bunicii noștri adevărați, știți și voi, niciodată nu plâng. Uite, tocmai răsare în fereastră luna – să le dăm hainele înapoi și să le sărutăm mâna. Și să le spunem că, așa cum sunt, sunt cei mai grozavi de pe pământ. Că din barba lor albă și mare izvorăște numai liniște și împăcare. Dar să nu le spunem că am fost și noi bătrâni într-o doară, dintr-o dimineată până într-o seară.

Iute, înapoi până la copilărie, să întinerim. Și să plângem acolo cât poftim.



Un tipograf neatent a scris primul paragraf sub forma unei poezii. Rearanjează alt paragraf din text urmându-i exemplul? De ce se poate scrie în versuri?

Hai să intrăm în această cetate,

din pură curiozitate.

Adică, pentru o zi, fiecare copil mic

să-și fie lui însuși bunic.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....



Realizează portretul copilului devenit bunic, așa cum reiese el din text.

Copilul devenit bunic spune povești,

.....	
.....	
.....	
.....	
.....	
.....	
.....	



Ai vrea să experimentezi un joc precum cel descris în textul *Să-mbătrânim de-o probă*? Argumentează-ți opinia în câteva rânduri.

.....

.....

.....

.....

.....

.....



În literatura română există un basm care se numește *Tinerete fără bătrânețe și viață fără de moarte*. Alege una dintre variantele de mai jos, pentru a găsi o sarcină de lucru care ți se potrivește.

Am citit deja basmul.

Nu am citit basmul.

Scriu un rezumat de 10–15 rânduri
și inventez un alt titlu.

Scriu un basm de maximum o pagină,
cu acest titlu, și citesc basmul original
pentru a-l compara cu al meu.

Area for writing the response.

Respectăm dreptul de proprietate intelectuală



Pentru Anton Holban, autorul povestirii *Bunica se pregătește să moară*, bătrânețea are un alt chip. Citește fragmentele următoare, pentru a-i descoperi și pe alți bunici și, desigur, pe nepoții lor.

Orășel de munte, cu livezi frumoase pe marginea străzilor. Un gard de lemn; în dosul lui, o grădină mică cu brazi înalți, o casă mare, fastuoasă și, în spatele ei, copacii care coboară până departe, la iaz: gospodăria bunicii.

Fereastra de la iatacul bunicii, ce familiară pentru totdeauna! Căci acolo și-a petrecut bunica cea mai mare parte din timp, cel puțin de când am putut să o examinez eu mai de aproape. Ea stă și acum cu ceasurile alături de lumina de afară, ca să repare inepuizabil cearșafuri care abia se mai țin de atât de multă întrebuințare. Sau mai cetește. Ziarele, în primul rând, căci o interesează tot ce se întâmplă pe fața pământului, și continuă prin ele, într-un neîntrerupt monolog tacit, conversațiile pe care le avea odinioară cu bunicul [...]. Când a terminat ziarul, trece la romane și, în timp ce noi, celelalte generații, ne petrecem de atâtea ori timpul ridicol, cu treburi mărunte, ea, nemișcată la fereastră, întoarce atent paginile cărții. Dacă romanul are un subiect istoric, cu atât mai bine, căci bunicul a fost profesor de istorie și ea a fost influențată de aceste preocupări.



În text sunt menționate câteva obiceiuri ale bunicii. Notează mai jos care sunt acestea și, apoi, compară-le cu cele ale bunicii tale.

Bunica din text...

Bunica mea...



Bunicul din text a fost profesor de istorie și acest lucru o influențează pe bunica să citească cu plăcere romane istorice. Bunicii tăi ce profesii au avut?

Bunica maternă

Bunicul matern

Bunica paternă

Bunicul patern



Colorează, în fragmentul următor, cu roșu secvențele care reprezintă o imagine auditivă, cu verde pe cele care reprezintă o imagine tactilă și cu galben pe cele care reprezintă o imagine vizuală.

Din când în când, bunica deschide fereastra, ca să dea vreun ordin bucătăresei din curte, și zgomotul deschiderii acestei ferestre l-aș recunoaște și mă va obseda toată viața. De la fereastra iatacului, bunica privește mult timp curtea mare care se întinde în față. Bucătăreasa traversează spațiul cu cine știe ce treabă. Câteva femei vin cu găini de vânzare. Vaca se întoarce de la câmp. Câinele casei, leneș, se răsfață prin somn. Pisicile grațioase calcă pe iarba cu băgare de seamă. Mai ales scena când se dau grăunțe la păsări o interesează. Pentru a asista la ea, bunica se așază la fereastră. Bucătăreasa strigă: „Puii mamei!” Și din toate colțurile aleargă păsări de tot felul, înghesuidu-se la mâncare. După ce au terminat, bunica se culcă din nou. [...] La fereastră o văd pe bunica privind încă. Îi fac un semn copilăresc, ca o declarație de dragoste, cu o mână la inimă și cu un început de sărutare, și ea îmi răspunde tot așa de tinerește, în glumă, cu o mică strâmbătură încântătoare.

Mai ales când țin în mână mâna ei, bătrână, dar caldă, fremătătoare, scumpă, simt ce rău o să-mi pară când n-o să mai fie bunica.



Asociază bunicii din text un miros, o culoare, un sunet, ținând cont de relatarea naratorului.

	Miros	Culoare	Sunet
Bunica			



Asociază bunicilor tăi aceleași elemente.

	Miros	Culoare	Sunet
Bunicul			
Bunica			

Respect pentru oameni
Am ales, deoarece

.....

.....

.....

.....



Tu îți ții bunicii de mână? De ce?

.....

.....

.....

.....

Aici lucrurile rămân înțepenite cu anii. Nu-mi aduc aminte ca vreo mobilă să fi fost schimbată de la locul ei. În salon, fotografiile regelui Carol I și ale reginei Elisabeta. Dar în odaia din mijloc, mai la întuneric, un șah al Persiei și Wilhelm I al Germaniei, cumpărați de bunicul cu vreo 50 de ani înainte, la un iarmaroc, probabil ca să-și orneze casa. În timpul războiului, o ironizam deseori pe bunica, cum ea, înverșunată francofilă, păstrează pe perete chipul unui împărat german. Dar bunica, cu toate că nu replica la glumele noastre, nu schimba portretul, așa se împotrivea să facă cea mai mică schimbare în casa ei. Bunicii au fost foarte buni gospodari, dar mai mult au întreținut decât au inventat (afară de invenția de la început, când au clădit și au aranjat totul). Astfel, nici lucrurile nu pot fi schimbate ușor. Ceasul tot pe sobă, călimara cu tocul pe muchia ferestrei.



Cum e casa bunicilor tăi? Te simți bine în ea? Ce ai schimba ca să te simți mai bine?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....



Nepotul își amintește de năzdrăvăniile pe care le făcea în tinerețe. Identifică și notează, în casetele de mai jos, preocupările nepotului atunci când vine în vizită la bunici și compară-le cu ale tale.

Port caietul cu mine și scriu aceste note la întâmplare; atmosfera de aici e așa de obsedantă, că subiectul e inepuizabil. Câteodată sunt pe un scaun din iatac, lângă bunica, și o privesc cum cetește la fereastră. Alteori sunt pe o bancă, sub un brad. Prin preajmă trece o rudă a mea, dar asta nu-mi întrerupe preocupările. Privesc păsările și oamenii ce trec, rar, pe stradă, aud câte un cântec de cocoș. Acum sunt în grădina, care, din spatele casei, coboară până la iaz. Sunt pe o terasă lungă, înconjurată pe trei părți de carpeni, la o masă și o bancă înțepenite în pământ. Coboară pomii încărcăți cu fructe și aleile mărginite de tufe de pomușoară; bolțile lor roșii sângeră de fructe. Departe se zăresc coline, cu liniile trase neted pe orizont. Pe drumul principal al grădinii, din loc în loc, câte o bancă, pentru ca bunica să se poată odihni. Ținuturile bunicului se întindeau până la iazul invizibil de aici, și îmi amintesc de o mulțime de scene când cutreieram spațiile, culegeam flori de câmp de la un pârau din depărtare (margaretele...), mă strecuram prin grâul mai înalt decât mine, mă suiam în vârful căruței încărcate cu fân, priveam cu bunicul oamenii prășind sau luam parte și eu la treieratul cu mașinile destul de rudimentare, dar părând pentru mine extrem de complicate. Mai târziu, bunicul a vândut mereu din pământ, fie că era tentat de prețurile ce se ofereau, imediat după război, fie că-l povățuiseră să nu se mai obosească la distanțe mari. Astfel că acum am rămas numai cu grădina fermecătoare. Bunica, oricâte efortări ar fi costat-o, cobora zilnic până în fundul grădinii, uneori chiar îndată după ploaie, și deci cu riscul de a aluneca pe potecile umede, ca să vadă cum mai merg pomii și dacă legumele sunt bine îngrijite de servitori. Anul acesta nu mai poate coborî ca înainte. O duce rareori câte cineva ținând-o de mână. Obosește chiar numai când trebuie să se așeze sau să se ridice. I-am spus:

— Știi că la București s-au făcut case multe noi! (Ea, până acum câțiva ani, venea în fiecare an la București.)

— Am auzit că și în târgul nostru s-au făcut case noi!

Vasăzică, nici în „târgul nostru” nu mai poate merge! Eu o știu, la zile mari, punându-și pălăria cu pene, ca să facă vizite la cei câțiva prieteni care i-au mai rămas. Iar acum coborârea în grădină – inima ei – a devenit o problemă. Tot mereu se va reduce spațiul pentru dânsa. La cimitir, la mormântul bărbatului său a renunțat să mai meargă. Numai la urmă, încă o dată, și atunci pentru veșnicie...

Preocupările nepotului din text

Preocupările mele în vizită la bunici

Bunica a ținut de șaizeci de ani, de când s-a măritat, socotelile casei. Într-un registru trece toate cheltuielile zilei, câți bani a trebuit să dea sau cât a încasat, căci vinde lapte sau alte prisosuri ale gospodăriei bogate, iar la sfârșitul lunii face adunarea.

Îi cunosc scrisul ei de școlar cuminte, numerele bine făcute și, în dreptul lor, numele cheltuielii: zahăr, grăunțe, pui... își duce măsura în fața ferestrei, călimara familiară, registrul și apoi, foarte serioasă, neplăcându-i să fie întreruptă, cu spatele spre ușa deschisă, pe lângă care noi trecem, scrie. Tante Gina a găsit registrul cu toate socotelile și, spre surprinderea ei, la capătul numerelor, sub linie, nu se făcuse adunarea pentru luna trecută. Bunica a explicat: „Știi tu, nu mai pot face bine adunarea. Uit numerele trecând de la unul la altul. Dar mi-am zis: de ce e nevoie să o mai fac?”

I-au trebuit atâția ani buniciei ca să înțeleagă că nu e nevoie neapărat să-și adune cheltuielile. În fiecare lună, o transformare în viața ei.



Tu ce crezi: obiceiul buniciei de a păstra socotelile casei este unul bun? De ce?

.....

.....

.....

.....

.....



Gândește-te la ultima lună și încearcă să notezi în tabel socotelile tale.

Operațiunea (intrare sau ieșire)	Motivul (bunul sau serviciul achiziționat sau oferit)	Suma
Total		



„Bilanțul tău contabil” a ieșit pe plus sau pe minus? Ce ar putea însemna acest lucru?

Bunica a privit viața drept în față și a spus lucrurilor pe numele lor. N-a avut nicio superstiție și i s-a părut ridicol că cei mai tineri se sperie de numărul 13 sau de ziua de marți. [...]

Când a murit bunicul, cea dintâi reflecție mai însemnată pe care am făcut-o a fost: „Și sunt atâtea de care nu l-am întrebat!” Din copilăria lui, din viața de altădată. Deodată, aveam o mie de curiozități la care nu mă gândisem până atunci. Cum făcuse el școala, cum petrecuse războiul de la '77. Și acum bunica știe și ea o mulțime de secrete și mereu amân cu întrebările. Căci pentru întâmplările vechi memoria ei este intactă. Poate reconstitui în toate detaliile scene peste care au trecut șaptezeci de ani, știe gesturi mărunte, vorbe neînsemnate. Și, dacă o cercetez, îi place enorm să povestească. Și e amuzant, când bătrâna de lângă mine care abia se mai ține pe picioare și pe care planează viitorul sumbru, râde cu poftă, povestind cum a mâncat o bătaie strașnică de la „mămuca”. „Era rea mămuca, dar și eu eram poznașă!”

N-am cunoscut-o decât bătrână cu părul alb de tot și trebuie să o transform în minte într-o fetiță sprintenă, făcând pozne!



Notează trei aspecte pe care ai vrea să le afli despre bunicii tăi?